Mas de Françola

Santa Maria de Miralles

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Pla de Françola. Est del terme prop de la Riera de Miralles
Emplaçament	Cruïlla entre el camí de la Llacuna o la Censada Nova i el de mas Françola
Alçada:	476

Coordenades:

Latitud:	41.50863
Longitud:	1.54304
UTM Est (X):	378413
UTM Nord (Y):	4596247

Classificació

Número de fitxa	08257 - 14
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Renaixement Contemporani
Segle	XV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	NNSS Ajuntament 2002. Projecte de Catàleg de Masies fitxa 17
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad.: 08257A00309502/001407900CF79F
Autoria de la fitxa	F. Xavier Menéndez
Data de registre de la fitxa:	ds., 01/11/2014 - 01:00

Descripció

Conjunt de diverses construccions agropecuàries al voltant d'una casa més antiga. L'edifici original, que es situa al nord, consisteix en un gran casal, de planta trapezoïdal, de tres plantes amb coberta a doble vessant. Actualment té una funció residencial. Al costat nord es veuen els paraments de l'edifici antic amb pedra ben escairada de bella factura, amb almenys dos moments de construcció, que podrien remontar-se a època baixmedieval o moderna, i que posen de manifest dos o més ampliacions del mas original. En aquest sector sobresurt un cos quadrat en forma de torre, amb paraments de carreus també ben escairats. Sembla que a la banda sud de l'edifici primigeni es construí modernament tot un cos afegit longitudinal amb coberta descendent, mes baix, que deixa a la vista una galeria de quatre petites finestes amb arc de mig punt a la tercera planta de l'edifici original, que donaven al sud. En aquest cos afegit es troba la porta principal actual del mas (orientada a migdia), que dona a un pati interior, ubicat al sud de l'edifici original, i limitat a l'est per un petit edifici i al sud, per un gran edifici, ambdos d'usos productius. En aquest espais hem pogut constatar la presència d'una antiga premsa de vi, de la que queden alguns elements. També es conserven els cups El pati interior queda tancat pel costat oest per un tercer edifici de serveis. Aquest edifici, juntament amb dos altres edificis o coberts d'us productiu que es troben adosats a la façana oest de l'edifici antic, flanquegen l'actual entrada a la finca, una cleda que dona al pati interior. L'edifici que flanqueja l'entrada al sud presenta, al llarg de la façana oest, un tancat exterior rectangular amb bancs de pedra que recorda un jardí de les cases benestants. Al clos d'aquest jardí, en un dels bancs revestits de ceràmica de quadrícula blanca i blava, apareixen les inicials JA que identifiquen el propietari Josep Alemany; també es pot veure un umbracle metàl·lic amb la data de 1926 calada en una planxa metàl·lica decorativa. L'edifici que tanca el pati interior pel sud presenta una entrada exterior, al sud, amb una data gravada a la pedra de la llinda: 1803. També presenta un altre cobert més modern, adosat. Igualment al costat nordest, l'edifici original presenta un altra edifici adossat, d'usos productius, de construcció recent. Entre els dos cobert adossats a la façana oest que hem esmentat, es pot observar parcialment l'antiga façana oest de l'edifici més antic, en la que s'observa una gran porta d'accés, que hauria pogut ser l'entrada principal de l'antic mas en un moment anterior. De forma separada al conjunt descrit, i al oest del mateix, encara trobem un altra edifici d'usos productius (tal vegada masoveria en altra moment), actualment dedicada, en part, a garatge i taller. Es un edifici quadrat amb coberta a doble vessant que limita a l'oest amb la Riera de Miralles i amb el Pont de la Françola

Observacions:

També citada com a Mas de Florençola. Aquest mas no tenia un molí dintre del conjunt. Sembla que el Molí de Baix o d'en Serenes pertanyia al mas. Pero hi ha que destacar que en el camí de la Censada Nova, davant el mas, i a tocar del pont, hi ha fragmens de moles trencades.
Als terrenys de vinya del voltant es conrea majoritàriament la varietat sauvingon blanc, amb la qual la propietat, l'empresa vitivinícola Torres, produeix el vi batejat amb el nom de "Fransola".

Història

La casa apareix al Nomenclàtor de 1860 com a Can Fransola. Riba (1988, 211-212) el cita com a Florençola dins del grup de masies antigues (fins el segle XVII). En el mapa IGE de 1914 també apareix com a "Mas de Fensola". Tenim dues dates rotulades al mateix edifici (1803 i 1926) que donen fe reformes modernes. Però tant per les caracterìstiques constructives com per les fonts documentals podem remontar el seu origen al segle XV.
Apareix citada al segle XV amb el seu nom originari, Florensola. Al 1567 apareix vinculada a la família de Pere Joan Carbonell. A 1599 a Miquel Recasens, família que a mitjans de segle apareix vinculada a Mas Dapontils i ja apareix amb la forma de mas Françola.
Al testament d'Antoni Doménech de 1633 apareix citat Bernat Domenech de mas Françola.
A partir del s. XVIII la masia pertany a la família Alemany. Al 1731 apareix com a propietari en Josep

Alemany i al 1775 d'en Miquel Alemany. Els propitaris, al segle XIX, foren Miquel Alemany i Palet i Josep Alemany i Ferrer (al 1830 el seu propietari és en Josep Alemany), i al segle XX foren Josep i Ramon Alemany i Ventosa. (En un banc del jardi apareixen les lletres JA de Josep Alemany i l'any 1926 en una planxa metàl·lica). La mare del pintor i dibuixant igualadí, Miquel Llacuna Alemany (1915-1967), era filla de Mas Françola. El pintor va passar llargues etapes de la seva infància a la masia. Al 1978 els Alemany vengueren la finca a Antoni i Pere Mata Fuentes. El 1980 el Mas de Françola i moltes finques del voltant (unes 290 ha. De superfície) van ser adquirides a la família Mata per la societat "Françola S.A.", dirigida per l'empresari vineter vilafranquí Miquel Torres i Carbó (de la prestigiosa Bodegas Torres), que ha programat les replantacions de vinya de forma altament eficient i competitiva.
Al capbreu realitzat el 1682 pel notari d'Igualada Bartomeu Costa, encarregat per Luísa Feliciana de Portocarrero-Noronya (duquessa de Cominha, marquesa de Villarreal i comtessa de Valença e Valadares, Alcoutin i Medellín), vidua del cinquè Marqués d'Aitona, Miquel Francesc I de Montcada, que havien heredat la baronia de la Llacuna i de Miralles i que per tant eren senyors de les terres de Santa Maria de Miralles, hi ha una referència a una agrupació de finques del mas de Florençola. Es constata que Josep Alemany, mestre de minyons de la Llacuna, comparegué al domicili llacunenc del procurador baronial Magí Onofre Estalella i, davant el notari Bartomeu Costa,va fer la declaració de tenir i posseir el mas de Florençola, al terme del Castell de Miralles(que el 1522 fou capbrevat per Miquel Requesens), conjuntament amb 38 jornals de terra, entre boscos, camps, vinyes i horts. Els de Florençola paguen el delme de tots els fruits i collites i també carnalatge, amb un cabrit, un anyell,un poll, dues gallines, un porcell si tenen truja i sis formatges. També paguen 3 sous al Priorat de la Llacuna i 3 quartans de forment per al llum sagramental de l'església de Miralles, que alhora també rep les primícies. El capbreu de 1682 també recull la declaració d'Isidre Querol, de tenir una casa i 36 jornals de terra, que formaven part del Mas de Florençola, i que el 1522 foren capbrevades per Jaume Carbonell. A mes dels delmes i carnalatge, també paguen tres quartans de forment per al llum sagramental. Els hereus de Jaume Doménech, Paula Doménech i Macià Esplugues, declaren la possessió d'un apartament al costat de la casa habitada per Josep Alemany, que el 1522 fou capbrevat per Miquel Recassens.
La greu rierada del 17 d'agost de 1921 comprotà l'enderrocament d'alguns edifics annexos al Mas.
Segons Ribas (1988) els tres molins fitxats (de Dalt, del Mig i de Baix) més el molí Vell foren actius fins el segle XIX i formaven part de l'heretat Mas de Françola.

Bibliografia

RIBA GABARRÓ, Josep (1988): Història de l'Anoia. "Santa Maria de Miralles". Parcir Edicions Selectes, 2a. edició. Manresa, p. 209-219.
HÈLIX ARQUITECTES ASSOCIATS, SLP. Pla especial de catàleg de masies, cases rurals i altres edificacions en sòl no urbanitzable. Document per a l'aprovació inicial. Servei d'Urbanisme de la Diputació de Barcelona. Ajuntament de Santa Maria de Miralles. Març 2016
Arxiu Comarcal de l'Anoia. Fons Arxiu Parroquial de Santa Maria d'Igualada referents a Santa Maria de Miralles. Inclou la sèrie Processos judicials